

ĐẶC ĐIỂM HOẠT ĐỘNG HỌC TẬP CỦA SINH VIÊN CÁC TRƯỜNG ĐẠI HỌC CÔNG AN NHÂN DÂN TRONG BỐI CẢNH ĐỔI MỚI GIÁO DỤC

NGUYỄN MINH NAM*

Ngày nhận bài: 01/06/2016; ngày sửa chữa: 07/07/2016; ngày duyệt đăng: 08/07/2016.

Abstract: Learning is special activity performed by human and students are the center involved in this activity. For students in University of Public Security, learning activity is featured by main characters: highly educated perception, self-consciousness, sense of initiative, they also know how to combine theoretical subjects with those involved in health practice, fighting ability, scientific study and the learning process is always reviewed with highly serious attitude,...

Keywords: Learning activity, characters of learning activity, students, student in University of People's Public Security, learning characters of students.

Thực hiện chủ chương đổi mới “căn bản, toàn diện giáo dục”, nhất là giáo dục đại học (ĐH), toàn ngành giáo dục đã và đang có những bước chuyển mình rõ rệt. Trong quá trình đó, bên cạnh việc đổi mới nội dung, chương trình, phương pháp giảng dạy thì việc đổi mới hoạt động học tập của sinh viên (SV) cũng được diễn ra theo đúng tinh thần của *Nghị quyết số 29/NQ-TW của Đảng về đổi mới căn bản, toàn diện GD-ĐT*, đó là: “... Chuyển từ học chủ yếu trên lớp sang tổ chức hình thức học tập đa dạng, chú ý các hoạt động xã hội, ngoại khóa, nghiên cứu khoa học. Đẩy mạnh ứng dụng công nghệ thông tin và truyền thông trong dạy và học” [1].

Sự chuyển biến trong hoạt động học tập của SV diễn ra trong tất cả trường, các ngành học của hệ thống giáo dục ĐH, trong đó có cả khối ngành thuộc lực lượng công an nhân dân (CAND). Đặc điểm hoạt động học tập của mọi SV nói chung là giống nhau, nhưng cũng có thêm những điểm đặc thù của từng ngành học, trong đó có ngành công an.

1. Khái niệm “hoạt động học tập”

Theo A.N.Leontiev, “Hoạt động là một tổ hợp các quá trình con người tác động vào đối tượng nhằm đạt mục đích thỏa mãn một nhu cầu nhất định và chính kết quả của hoạt động là sự cụ thể hóa nhu cầu của chủ thể” [2; tr 87].

Theo Phạm Thành Nghị, “Hoạt động là hình thức tương tác tích cực của mối quan hệ biện chứng giữa con người và thế giới xung quanh. Mối quan hệ này diễn ra theo hai chiều giữa con người là chủ thể với khách thể hoạt động. Khách thể của hoạt động bao gồm các sự vật, hiện tượng tự nhiên và thế giới đồ vật do con người sáng tạo ra, các kí hiệu, biểu tượng” [3; tr 50].

Như vậy, *Hoạt động* là quá trình xác lập, vận hành các mối quan hệ nhất định của con người với thế giới xung quanh và với chính bản thân nhằm đáp ứng nhu cầu của mình. Trong cuộc sống, con người có rất nhiều hoạt động như: lao động, học tập, vui chơi, nghiên cứu khoa học... Ở mỗi lứa tuổi khác nhau sẽ có một hoạt động chủ đạo chi phối các hoạt động khác. Ở lứa tuổi học sinh, SV, hoạt động học tập giữ vai trò chủ đạo.

Theo Phan Trọng Ngọ, “*Học tập là việc học có chủ ý, có mục đích định trước, được tiến hành bởi một hoạt động đặc thù - hoạt động học, nhằm thỏa mãn nhu cầu học của cá nhân*” [4; tr 18].

Theo Phạm Thành Nghị, “*Hoạt động học tập là hoạt động đặc thù của con người được điều khiển bởi mục đích tự giác để lĩnh hội những tri thức, kĩ năng, kĩ xảo mới, những hình thức hành vi và hoạt động nhằm phát triển nhân cách*” [3; tr 71].

Theo Hoàng Anh, “*Hoạt động học tập có đặc điểm là đối tượng hoạt động của nó chính là các khái niệm khoa học, các quy luật khoa học và phương thức chiếm lĩnh nó. Việc lĩnh hội tri thức, những kĩ năng, kĩ xảo là mục đích cơ bản và là kết quả chủ yếu của hoạt động*” [5; tr 87].

Như vậy, bản chất của hoạt động học bao gồm: - Đối tượng của hoạt động là tri thức, kĩ năng, kĩ xảo; - Mục đích là hướng vào thay đổi chính mình; - Được điều khiển một cách có ý thức; - Hướng vào tiếp thu phương pháp giành tri thức (cách học).

2. Đặc điểm hoạt động học tập của SV các trường ĐH CAND trong bối cảnh đổi mới giáo dục:

- Có tính độc đáo về mục đích và kết quả hoạt động; hoạt động học tập diễn ra trong điều kiện nghiêm ngặt

* Trưởng Đại học Phòng cháy chữa cháy

theo kế hoạch đề ra, phụ thuộc vào nội dung, chương trình, mục tiêu, phương thức và thời gian đào tạo.

- Hoạt động học tập mang tính độc lập trí tuệ cao; tâm lý SV diễn ra với nhịp độ căng thẳng, mạnh mẽ về trí tuệ.

- Trong những năm gần đây, các trường ĐH CAND có điểm chuẩn đầu vào thuộc tốp đầu của cả nước. Điều này phần nào nói lên chất lượng của SV khối ngành này, các em có nhận thức cao trong học tập, tiếp thu tri thức nhanh và có phương pháp học tập phong phú,...

- Học tập ở các trường ĐH CAND nhằm trang bị cho SV trình độ học vấn với khối lượng kiến thức chung, kiến thức và kĩ năng nghề nghiệp tối thiểu cần thiết của người chiến sĩ CAND, đồng thời hoạt động học tập còn nhằm giúp SV hình thành năng lực tự học suốt đời và những phẩm chất của người trí thức hiện đại có tư duy hệ thống và có các kĩ năng mềm thích ứng với những thay đổi công việc và cuộc sống. Học tập ở các trường ĐH CAND đòi hỏi SV cần có tính tự giác, chủ động, sáng tạo cao trong việc tự học; từ việc lập kế hoạch học tập đến xác định thời gian, phương tiện, biện pháp để thực hiện các mục tiêu đề ra.

- Với đặc thù SV thuộc lực lượng vũ trang nhân dân, ngoài việc học tập những kiến thức về khoa học, SV còn có những môn học mang tính đặc trưng như võ thuật, bắn súng, giáo dục thể chất... Đây là những môn học bắt buộc đối với SV, qua đó không chỉ trang bị đầy đủ cho các em khả năng phục vụ công tác trong ngành Công an mà còn là một hình thức rèn luyện, nâng cao thể lực góp phần đào tạo ra những SV CAND toàn diện cả về trí và lực.

- Hoạt động học tập của SV diễn ra trong điều kiện nghiêm ngặt theo kế hoạch đề ra, phụ thuộc vào nội dung, chương trình, mục tiêu, phương thức và thời gian đào tạo, tính kỉ luật, kỉ cương của trường CAND. Trong hoạt động học tập, các em phải tuân thủ đến lớp trước 15 phút điểm danh, SV phải tham gia đầy đủ các buổi học cũng như nhiệm vụ học tập. Điều này đòi hỏi SV phải tập trung cao độ, mạnh mẽ về trí tuệ giúp các em tiếp thu các tri thức khoa học, hình thành kĩ năng, kĩ xảo nghề nghiệp, phát triển những phẩm chất, nhân cách người chiến sĩ Công an trong tương lai.

- Trong quá trình đào tạo tại các trường CAND, hoạt động tự học của SV được quy định như là một thành phần bắt buộc trong thời khóa biểu và là một nội dung quan trọng của đánh giá kết quả học tập. Quá trình dạy học trong nhà trường được tổ chức dưới các hình thức: *Lên lớp, thực hành và tự học*. Lên lớp, thực hành là những hình thức tổ chức dạy học có sự tiếp xúc trực tiếp

giữa giảng viên (GV) và SV (GV giảng bài, hướng dẫn; SV nghe giảng, thực hành, thực tập dưới sự hướng dẫn của GV,...); tự học có thể không có sự tiếp xúc trực tiếp giữa GV và SV mà do SV tự tổ chức quá trình học tập của mình. Đối với các trường ĐH CAND, 100% SV nội trú nên hoạt động tự học được đưa vào nội quy, quy định của nhà trường bắt buộc SV phải tuân theo. Những quy định này giúp SV hình thành được thói quen học tập một cách tự giác, tích cực, chủ động, tự tìm tòi kiến thức không chỉ từ bài giảng của thầy cô, từ sách vở trên lớp mà họ tự tìm kiếm tri thức cho mình thông qua các kênh khác nhau như sách báo, Internet,...

- Hoạt động tự học của SV CAND diễn ra với lượng thời gian nhiều và có sự quản lí, giám sát nghiêm ngặt. Đa số các trường đều học tập trên lớp một buổi, còn lại thời gian dành cho tự học. Ví dụ: Lịch tự học của SV Trường ĐH Phòng cháy chữa cháy như sau: 13h20' vệ sinh cá nhân, sau đó đọc báo 15 phút; 13h45'-16h30' SV tự học; 16h30'-18h45' SV tham gia các hoạt động thể dục thể thao, ăn tối; 16h45' điểm danh và nhận xét tình hình của một ngày học tập; 19h00'-21h30' SV tiếp tục tự học dưới sự giám sát của đội tự quản và cán bộ làm công tác SV.

- Bên cạnh những kiến thức chuyên môn nghiệp vụ được học tập trên giảng đường, SV còn phải tham gia học tập các môn học nghiệp vụ nhằm nâng cao sức khỏe, sức chiến đấu, tinh thần đồng đội như võ thuật, quân sự,... Mặc dù với khối lượng luyện tập rất nặng nhưng SV hiện nay vận dụng sáng tạo các hoạt động học tập của mình trong việc kết hợp giữa việc học các môn lí thuyết trên lớp với những môn mang tính rèn luyện sức khỏe để tạo ra sự cân bằng trong quá trình học tập.

- Trong những năm gần đây, hoạt động học tập của SV các trường ĐH CAND gắn liền với việc tham gia nghiên cứu khoa học. SV đã thực sự coi nghiên cứu khoa học là một nhiệm vụ học tập quan trọng không kém việc học tập trên lớp. SV đã thấy được rằng, thông qua NCKH, bên cạnh tìm tòi, sáng tạo tri thức mới, họ còn rèn luyện được các kĩ năng nghề nghiệp của người chiến sĩ CAND trong tương lai, điển hình như năm học 2013-2014, Học viện cảnh sát nhân dân có tới 8 SV đạt giải nhất, 60 SV giải nhì và 132 SV giải ba trong phong trào SV nghiên cứu khoa học.

- Trong hoạt động đào tạo của các trường ĐH CAND, hoạt động học tập của SV được kiểm tra, đánh giá thường xuyên thông qua các bài kiểm tra, bài tập, các buổi thảo luận ...trong suốt cả quá trình học, chứ không chỉ ở bài

(Xem tiếp trang 251)

cuối cùng”, tác giả muốn gửi gắm tới bạn đọc những triết lý sâu xa về cuộc sống. Lá rồi cũng sẽ rụng, con người rồi cũng sẽ chết, tất cả mọi vật sinh ra và tồn tại đều tuân theo quy luật vô thường, thực hiện kiếp luân hồi của mình. Vì vậy hãy biết coi trọng cuộc sống này, bởi lẽ không ai có thể sống hai lần.

Câu chuyện cảm động về sự hi sinh thầm lặng của cụ Bơ-men cho chúng ta được cái nhìn rõ hơn về thế giới nghệ thuật. Nghệ thuật được sinh ra từ con người và thực hiện cũng bởi con người, nghệ thuật chân chính sẽ là “nghệ thuật vị nhân sinh”. Kiệt tác cuối cùng của cụ Bơ-men được vẽ để cứu vớt cuộc sống của Giôn-xi, kiệt tác ấy phục vụ mục đích cao cả là vì tình thương yêu giữa con người với con người.

Từ đó, chúng ta có thể thấy được mối quan hệ giữa TP với cuộc sống, TP đáp ứng được nhu cầu thị hiếu, học hỏi của học sinh; và cho đến hôm nay TP vẫn phù hợp với thời đại, phù hợp với tư tưởng thị hiếu của mọi độc giả bởi ý nghĩa biểu tượng mang tính lâu bền của nó.

* * *

Đối với TP văn học nói chung và truyện ngắn *Chiếc lá cuối cùng* của O. Hen-ri nói riêng, chúng tôi đã nhấn mạnh nguyên tắc tiếp cận đồng bộ là định hướng chủ yếu cho việc dạy học TP văn học trong nhà trường phổ thông. Đặc biệt, việc nghiên cứu dạy học TPVC theo đặc trưng thể loại thi pháp có vai trò quan trọng trong việc khai thác triệt để giá trị nghệ thuật, chiều sâu tư tưởng và giá trị nhân văn của TPVC thông qua những thao tác chiếm lĩnh TP văn học, từ đó HS sẽ có được những tri thức đầy đủ nhất về một TP văn học nước ngoài. Không vận dụng khái niệm tiếp cận đồng bộ, song một số nhà sư phạm Mỹ đã nhấn mạnh đến bốn quan điểm: xã hội, văn hóa, văn bản và chủ đề [3]. Thực chất đó cũng là sự phân chia rạch ròi các phương diện quan điểm tiếp cận đồng bộ một TPVC. Đây cũng là cách để sử dụng chiến thuật “cuốn phim trí óc” (think-aloud) hiệu quả trong đó nhận diện vấn đề, hiểu ra vấn đề, hình dung tưởng tượng, dự đoán hành động tiếp lời, so sánh đối lập, nhận xét, bình giá... là các bước cơ bản để xây dựng cuốn phim trí óc cho bản thân mình [2]. Bên cạnh đó, cách tiếp cận đồng bộ, các kĩ thuật đọc hiểu nói trên cũng nhằm mục đích phát triển và đánh giá năng lực đọc hiểu của học sinh phổ thông theo yêu cầu của PISA: “Đọc-hiểu không chỉ là một yêu cầu của suốt thời kì tuổi thơ trong nhà trường phổ thông, mà nó còn trở thành một nhân tố quan trọng trong việc xây dựng, mở rộng những kiến thức, kĩ năng và chiến lược của mỗi cá nhân trong suốt cuộc đời khi họ tham gia vào các hoạt động ở những tình huống khác nhau, trong

mối quan hệ với người xung quanh, cũng như trong cả cộng đồng rộng lớn” [4]. □

Tài liệu tham khảo

- [1] Nguyễn Thanh Hùng (2007). *Giáo trình Phương pháp dạy học Ngữ văn ở trung học cơ sở*. NXB Đại học Sư phạm.
- [2] Nhiều tác giả (2011). *Nghiên cứu và giảng dạy Ngữ văn*. NXB Đại học Sư phạm.
- [3] Phan Trọng Luận (2001) (tập 1). *Phương pháp dạy học Văn*. NXB Giáo dục.
- [4] Đỗ Ngọc Thống (2011). *Chương trình Ngữ văn trong nhà trường phổ thông Việt Nam*. NXB Giáo dục Việt Nam.
- [5] Lê Huy Bắc - Lê Nguyên Cẩn - Nguyễn Linh Chi (2011). *Giáo trình Văn học phương Tây*. NXB Giáo dục Việt Nam.

Đặc điểm hoạt động học tập...

(Tiếp theo trang 288)

thi kết thúc học phần. Việc kiểm tra, đánh giá hoạt động học tập của SV được diễn ra nghiêm túc, công bằng, đúng quy chế với nhiều đầu điểm khác nhau như điểm chuyên cần, điểm kiểm tra thường xuyên, tiểu luận, bài tập lớn,...

* * *

Hoạt động học tập của SV các trường ĐH CAND mang những đặc điểm hoạt động học tập của SV nói chung nhưng cũng có những nét riêng mang tính đặc trưng của ngành đáp ứng được những yêu cầu của quá trình đổi mới giáo dục hiện nay. Các nhà quản lí, giảng viên, cố vấn học tập,... cần nắm vững những đặc điểm này để có thể phát huy được tối đa tính tích cực, chủ động, sáng tạo của SV trong quá trình dạy học nhằm đạt được mục đích đề ra. □

Tài liệu tham khảo

- [1] Ban Chấp hành Trung ương. *Nghị quyết số 29-NQ/TW ngày 04/11/2013 về đổi mới căn bản, toàn diện giáo dục và đào tạo, đáp ứng yêu cầu công nghiệp hóa, hiện đại hóa trong điều kiện kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa và hội nhập quốc tế*.
- [2] Lê Văn Hồng - Lê Ngọc Lan - Nguyễn Văn Hồng (2008). *Tâm lí học lứa tuổi và tâm lí học sư phạm*. NXB Thế giới.
- [3] Phạm Thành Nghị (2013). *Tâm lí học giáo dục*. NXB Đại học Quốc gia Hà Nội.
- [4] Phan Trọng Ngọ (2005). *Dạy học và phương pháp dạy học trong nhà trường*. NXB Đại học Sư phạm.
- [5] Hoàng Anh (Chủ biên) (2009). *Hoạt động – Giao tiếp – Nhân cách*. NXB Đại học Sư phạm.
- [6] Nguyễn Thạc - Phạm Thành Nghị (1992). *Tâm lí học sư phạm đại học*. NXB Giáo dục.